

Nieuwe uitgaven

Marc CARLIER en Ada DEPRez, *De Vlaamsche Kunstbode 1871-1913*. Dezelfden: *Vlaamsch en Vrij 1893-1897*. Cultureel Documentatiecentrum Rijksuniversiteit, Gent 1989, 601 en 294 blz., 1100 en 500 fr.

Moet het nog herhaald worden dat in de 19de eeuw de Vlaamse literatuur zich grotendeels ten dienste van de Vlaamse Beweging stelde? En dat omgekeerd tal van flamingantische militanten zich geroepen voelden om „in dicht en on-dicht de rijkdom der Vlaamsche letterkunde te vergrooten”? Daarom vormt de reeks *Bouwstoffen voor de geschiedenis van de Vlaamse literatuur in de negentiende eeuw* een onmisbaar werkinstrument, ook voor de geschiedenis van de Vlaamse Beweging. Hier vestigen we de aandacht op de delen 22 en 23. *De Vlaamsche Kunstbode* verscheen te Antwerpen vanaf 1871 in het milieu waar de Nederduitse Bond, dus de flamingantische vleugel van de Meetingpartij, en het nog niet uitgesproken antiklerikale Willemsfonds mekaar troffen. In zijn eerste tien jaargangen, onder de leiding van August Jozef Cosijn, speelde het tijdschrift een leidende rol in de verspreiding van het cultuurnationalisme. Namelijk de „weliswaar heel traditionele maar niettemin toch bezielende muziekfilosofie” van Peter Benoit plus een zelfde ideeëngoed toegepast op de beeldende kunsten door J. van Droogenbroeck, Juliaan de Vriendt, Arthur Cornette en anderen.

Onder hoofdredactie van Jan Boucherij evolueerde de *Kunstbode* vanaf 1886 van een algemeen cultureel tijdschrift naar een puur literaire periodiek. Maar het blad overleefde zichzelf: „Gematigd, conservatief, onpartijdig en zedelijk, was het nooit nog mee met de krachtige nieuwe cultuurstromingen: geen impressionisme, geen naturalisme, geen l'art pour l'art, enkel bezadigd realisme in proza en poëzie”.

De band met de Vlaamse Beweging bleef wel bewaard, o.m. door samenwerking met en daarna opslorping van *Vlaamsch en Vrij*. Dit weekblad was in 1893 door Johan Ramaekers gesticht in Brussel in de kringen van het radicale flamingantisme, dat toen probeerde een eigen partij op te zetten, en van het literaire en muzikale genootschap De Distel. Tegen die kringen, en allicht ook tegen dat blad, richtte de jonge August Vermeylen zijn anarchistische *Kritiek der Vlaamsche Beweging*. Van 1895 tot 1897 verscheen het blad in Antwerpen, waar Lodewijk Opdebeek het verbond met de *Kunstbode*. Als voornaamste verdiensten van *Vlaamsch en Vrij* stippen de auteurs aan dat het aan de jonge Van de Woestijne en Streuvels publikatiemogelijkheden geboden heeft. Bovendien bevatten de portretten van flaminganten die het wekelijks liet verschijnen in een rubriek „Onze Mannen”, nog altijd een schat aan waardevol materiaal.

L. Wils